رئیس سازمان انرژی اتمی در گفت‌وگو با «جام پلاس» مطرح کرد

واکنش شدید ایران در صورت صدور قطعنامه

مجید آزاد | جام جم

امین صبحی
دبیر جام پلاس

تلاش برای دستیابی به فناوری هسته‌ای در کشورمان قدمتی بیش از نیم قرن دارد و به سال‌های دهه ۵۰ میلادی بازمی‌گردد. زمانی که محمدرضا پهلوی به تشویق آمریکایی‌ها -که سال‌هاست مشغول سنگ‌اندازی در صنعت هسته‌ای کشورمان هستند - به این فکر افتاد و خواستار فعالیت در این حوزه شد. بر همین اساس در سال ۱۹۵۸(۱۳۳۶) به عضویت آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (I.A.E.A) درآمدیم و ۱۰ سال بعد، پیمان عدم تکثیر سلاح‌های هسته‌ای (N.P.T) را پذیرفتیم. دولت‌های غربی وعده‌های ریز و درشت زیادی را برای تامین زیرساخت‌های هسته‌ای ایران دادند اما هیچ‌کدام از آنها به ثمر ننشست و کارشکنی دولت‌های غربی در این حوزه به بعد از انقلاب اسلامی برمی‌گردد، جایی که شرکت زیمنس که متعهد به تکمیل نیروگاه هسته‌ای بوشهر بود، از تعهدات خود عقب‌نشینی کرد اما ایران اسلامی هیچ‌گاه از عزم و اراده خود رویگردان نشد و در این ۲۰ سال تمام توان داخلی خود را گذاشته است تا به حق مسلم خود در عرصه هسته‌ای دست یابد و آن را در موارد صلح‌آمیز مصرف کند. وقتی قدرت بومی ایران در دستیابی به انرژی هسته‌ای رونمایی شد، بهانه‌جویی و تنگ‌نظری کشورهای زیاده‌خواه آغاز شد و هر بار به یک بهانه خواستند تا مانع دستیابی ایران اسلامی به این فرآیند شوند؛ طرح پرونده ایران در شورای حکام و اولتیماتوم این شورا برای ارسال پرونده به شورای امنیت ازجمله این اقدامات بود که منجر به امضای تفاهم‌نامه سعدآباد در ماه‌های پایانی سال ۲۰۰۳ شد و طی آن، فعالیت‌های هسته‌ای ایران به‌صورت اختیاری ازسوی کشورمان جهت رفع سوءتفاهم‌های ایجاد شده میان ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، به حال تعلیق درآمد. سیاست وقت‌کشی دولت‌های اروپایی در راستای به تاخیر انداختن دستیابی ایران به تکنولوژی هسته‌ای و اجرایی نشدن مفاد همکاری دولت‌های اروپایی در جهت توسعه فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای در ایران باعث شد تا ایران در تابستان ۱۳۸۴ هجری شمسی (۲۰۰۵ میلادی) با فک پلمپ مرکز یو. سی. اف اصفهان، فعالیت‌های هسته‌ای خود را از سر بگیرد. حالا سال‌هاست که آمریکا و تروئیکای اروپایی با لیدری رژیم صهیونیستی درصدد هستند فعالیت‌های هسته‌ای ایران را غیرصلح‌آمیز و در راستای تولید بمب اتم ربط دهند و با این سنگ‌اندازی، ما را تحت فشارهای فنی و حقوقی قرار دهند اما پس از خسارات ناشی از برجام و در راستای قانون راهبردی مجلس شورای اسلامی، فعالیت‌های هسته‌ای کشورمان مجددا ازسر گرفته شد. بررسی شرایط کنونی فعالیت‌های هسته‌ای کشورمان ازجمله موضوعاتی است که در گفت‌وگو با محمد اسلامی مطرح شد و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران، مخاطبان جام‌پلاس را در جریان آخرین اقدامات انجام شده در این حوزه قرار داد. علاقه‌مندان می‌توانند متن کامل این گفت‌وگو را از طریق سایت «جام‌جم آنلاین» یا حساب‌های کاربری جام پلاس در شبکه‌های دیداری و اجتماعی دریافت کنند.

برای اولین سؤال، آقای مهندس لطفا بفرمایید در حال حاضر چالش اصلی ما با این مقوله شامل چه مواردی می‌شود؟

مخالفت با پیشرفت واقعی کشور، چالش اصلی در این حوزه است؛ دستیابی به علوم، فنون، فناوری‌های نوین و به‌ویژه مرز دانشی نقش جلوبرنده و شکافنده دارد که می‌تواند مرزهای علوم و دانش را تسخیر کرده و پیشرفت علمی، فناوری و صنعتی کشور را به ارمغان بیاورد. وقتی در حوزه علوم پیشرفته کار می‌کنید، ناپدیده پرورش استعدادها و رشد سرمایه‌های انسانی مواجه می‌شوید و این زنجیره ارزشی علاوه بر این که اقتدارآفرین است، کمک شایانی به تبدیل دانش به ثروت می‌کند. کشورهای غربی و آمریکا به این دلیل که جمهوری اسلامی ایران تابع نیست، بلکه تعیین‌کننده است و راسا مسائل خود را با توجه به مصالح ملی تعیین می‌کند با آن مخالف‌اند؛ زیرا تلاش‌های صورت گرفته در این خصوص با منافع آنها سازگاری ندارد؛ بنابراین چالش اصلی مربوط به تاثیر صنعت هسته‌ای در پیشرفت همه جانبه کشور می‌شود.

با توضیحی که دادید، مشخص می‌شود، چرا این انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای حق مسلم ماست. اخیرا رهبر معظم انقلاب فرمودند به قله‌ها نزدیک هستیم. چه پیشرفتی در بحث فناوری انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای داشتیم؟

فرمایش رهبر معظم انقلاب مبنی بر این که فرمودند ما نزدیک قله هستیم و خسته نشوید؛ پاسخی به القائات سنگین دشمنان در ناامید کردن و پوچ‌انگاری دستاوردهای انقلاب اسلامی است. بیش از چهار دهه از پیروزی انقلاب اسلامی گذشته است و ما در طول این دوران تحریم بودیم. دشمنان همه توطئه‌ها را به کار گرفتند تا مانع شکل‌گیری اهداف و ارزش‌های انقلاب شوند، بنابراین ما باید هوشیار باشیم تا القائات آنها موجب دلسردی و سستی ما نشود، به خصوص وقتی که نشانه‌هایی به وجود می‌آید که خود به خود یاس‌آور است ما در این شرایط باید دستاوردهای ایجاد شده را مرور کنیم تا بدانیم در کدام نقطه قرار داریم. باور این‌که توانسته‌ایم به این نقطه صعود کنیم امر مهمی است و مقام معظم رهبری این هشدار را به درستی و با دقت بیان کردند. فعالیت در حوزه فناوری هسته‌ای را زیر فشار تحریم شروع کردیم و در این مسیر با انواع تخریب‌ها و خرابکاری صنعتی مواجه بودیم به نحوی که بیش از ۲۰ سال پیش اگر کالایی را در فرآیندهای صنعتی انرژی اتمی از کشورهای اروپایی خریدیم شاهد انجام خرابکاری صنعتی در آن بودیم؛ یعنی جنسی که از یک مارک معتبر خریداری شده بود در ظاهر فابریک و دست نخورده بود، ولی وقتی در فرآیند کار مورد استفاده قرار می‌گرفت معلوم می‌شد در آن خرابکاری صنعتی صورت گرفته است تا جواب ندهد یا این‌که کار را دچار اختلال کند. صنعت هسته‌ای کشور طی ۲۰ سال گذشته با بیشترین و سهمگین‌ترین تحرکات نظیر تحریم، تهدید، تخریب و ترور مواجه بود و کشورهای اروپایی و آمریکا علاوه بر این مزاحمت‌ها از ظرفیت سازمان‌های بین‌المللی استفاده کردند تا فشار مضاعفی بر کشورمان وارد کنند اما ناکام ماندند و سازمان انرژی اتمی راه خود را پیدا کرد و با یک خودباوری عمیق، پایداری برجسته و تلاش شبانه‌روزی توانست به همه سرفصل‌های تعیین‌شده در عرصه انرژی اتمی دست پیدا کند. دستاوردهای ایجاد شده در این حوزه کاملا بومی است و توانسته‌ایم نتیجه تحقیقات‌مان را تبدیل به محصول کنیم. این مسأله مهم‌ترین اتفاقی است که در سازمان انرژی اتمی رخ داده است و به خاطر این‌که تحت این فشارها توانسته به موفقیت دست یابد حضرت آقا در دیدار با اعضای صنعت هسته‌ای کشور، فرمودند این صنعت برای کشور آبروست و انرژی اتمی آبروی ملی است.

بحثی که در خصوص انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی مطرح می‌شود این است که ایران می‌خواهد استفاده نامتعارفی از این فناوری داشته باشد، بنابراین باید در این خصوص تضمین دهد؟ چرا ما باید تضمین بدهیم؟

این یک رفتار گزینشی و نشان‌دهنده استاندارد دوگانه است و حکایت از این دارد که آنها حقیقت را بیان نمی‌کنند و می‌خواهند با قلب واقعیت به این موضوع بپردازند. نکته اساسی این است که اگر برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران شفاف نبود و انحراف داشت، پس چرا معاهده NPT (معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای) را امضا کرد؟ چه ضرورتی داشت که عضو پادمان شود و به پادمان پایبند باشد؟ پادمان و NPT قانون مصوب مجلس است و جمهوری اسلامی ایران به آن پایبند است. در حال حاضر رژیم صهیونیستی بدون عضویت در پادمان و معاهده منع گسترش سلاح هسته‌ای دارای زرادخانه‌های اتمی و صنعت هسته‌ای است و کاملا نظامی کار می‌کند. چراهیچ دولتی در این خصوص معترض نمی‌شود؟ کاملا محرز است که اتخاذ این استانداردهای دوگانه در راستای ممانعت از پیشرفت جمهوری اسلامی صورت می‌گیرد. آنها در تلاش هستند افکار عمومی را با این برچسب‌ها، القائات و روایتگری نادرست منحرف کرده، و جمهوری اسلامی را با اعمال این فشارهای روانی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی از حضور در این مسیر منصرف و متوقف کنند اما شواهد حاکی از آن است که نه‌فقط به نتیجه مورد نظر خود نرسیده‌اند و نخواهند رسید، بلکه این سلسله اقدامات نتیجه معکوس داده، باعث رشد صنعت هسته‌ای ما شده است به نحوی که زمان تبدیل ایده به محصول در سازمان انرژی اتمی بسیار کوتاه شده است. این دستاورد نتیجه لطف الهی، تلاش مضاعف همکاران ما در صنعت هسته‌ای و عنایت ویژه مقام معظم رهبری است که دشمنان را بیش از پیش مایوس کرده است.

اخباری مبنی بر این‌که ایران و چین می‌خواهند در خصوص راه‌اندازی نیروگاه هسته‌ای به عربستان کمک کنند، منتشر شده است در این خصوص توضیح دهید روند کار به چه صورت است؟

ایران را نشنیدم. هر کشوری براساس منافع ملی خود تصمیم‌گیری و اقدام می‌کند گویا عربستان سعودی نیز برنامه مفصلی را برای حوزه هسته‌ای خود تدارک دیده است و این‌طور که در اخبار شنیده‌ام، چینی‌ها اعلام آمادگی کرده‌اند تا در عربستان نیروگاه اتمی بسازند. ما هم اخبار را در این حد دریافت کردیم.

یعنی ایران نقشی در این روند نخواهد داشت؟

بحثی در این خصوص مطرح نبوده است. وقتی بین کشورها روابط متقابلی برقرار می‌شود، می‌توان در زمینه‌های گوناگون همکاری کرد، ما استقبال می‌کنیم و امیدواریم هر زمانی که می‌گذرد، فصل متفاوتی در روابط دو کشور به وجود آید.

ایران تنها کشوری است که زنجیره تامین انرژی مستقل دارد. این موضوع چه تاثیری در بحث دیپلماسی ما دارد؟

این فناوری برای کشور اقتدارزا، قدرت‌ساز و قوت‌آفرین است با توجه به این‌که ما به صورت مستقل به این توانمندی رسیدیم و این فناوری را به صورت بومی به دست آوردیم و عاریه‌ای نیست بنابراین در مسیر رشد و پیشرفت قرار داریم و ازآنجا که هیچ قدرتی نمی‌تواند تغییری در آن ایجاد کند، عملا در حوزه دیپلماسی تاثیرگذاری خود را خواهد داشت.

فناوری هسته‌ای برای کشوری اقتدارزا، قدرت‌ساز و قوت‌آفرین است با توجه به این‌که ما به صورت مستقل به این توانمندی رسیدیم و این فناوری را به صورت بومی به دست آوردیم و عاریه‌ای نیست

با توجه به توضیحات حضرتعالی و تاکید رهبر معظم انقلاب در خصوص ملموس شدن تاثیرات هسته‌ای در زندگی مردم، تاکنون چه اقداماتی در این خصوص صورت گرفته است؟

مهم‌ترین اقدامی که بعد از احداث نیروگاه هسته‌ای شماره یک بوشهر انجام شده این است که برق پایداری را تولید می‌کند، تولید رادیوداروها و کمک به بخش سلامت دومین خدمت سازمان انرژی اتمی در این حوزه است؛ خدمات مربوط به این حوزه تحریمی است و به همین دلیل به سادگی به دست نمی‌آید و گران‌قیمت است. به لطف الهی و تلاش متخصصان هسته‌ای کشورمان، امروز در بحث رادیوداروها به خودکفایی رسیده‌ایم و تولیدات صنعت هسته‌ای در این حوزه نه تنها نیاز داخل کشور را برآورده می‌کند بلکه محصولات مرتبط به ۹ کشور هم صادر می‌شود البته تعداد زیادتری از کشورها متقاضی دریافت رادیوداروازایران هستند. شکر خدا در وضعیتی قرار داریم که کل نیاز جامعه در بحث رادیودارو پوشش داده شده و ثانیا تحقیق و توسعه ما در این حوزه کاملا فعال است و در تلاشیم تا در فرآیند افزایش کیفیت، دقت و اثربخشی در این عرصه گام برداریم.

پاسخ ایران به اصرار غربی‌ها برای بازگرداندن کامل دوربین‌های آژانس و دستگاه‌های سنجش غنی‌سازی آنلاین که خواسته‌ای فراپروتکلی است، چیست؟

غربی‌ها مشتاقانه و مجدانه دنبال این هستند که ایران به تنهایی برجام را اجرا کند و آنها هیچ تعهدی را در این خصوص برعهده نگیرند و از سوی دیگر اجازه ندهند دیگران با ایران کار کنند. کاملا روشن است که آرزوی قلبی آنها این است اما آنها هرگز به این آرزو دست نمی‌یابند زیرا ما مطابق پادمان رفتار می‌کنیم و زمانی که آنها به برجام برگردند و موانع موجود در همکاری دیگر کشورها با جمهوری اسلامی ایران را بردارند، ما هم به تعهدات خود باز می‌گردیم. قانون اقدام راهبردی، ملاک عمل ماست و در این چارچوب کار می‌کنیم.

این‌که برخی مقامات آژانس درباره ابعاد غیرفنی و فرامتنی مذاکرات صحبت می‌کنند، علت را در چه می‌دانید و توصیه‌تان به آنها چیست؟

روابط ما با آژانس صرفا در چارچوب پادمان و NPT است و غیر از آن رابطه‌ای نداریم. طبق قطعنامه ۲۲۳۱ آژانس متعهد است هر شش ماه یک بار گزارشی از روند پیشرفت برجام را به شورای امنیت سازمان ملل ارائه داده و هر سه ماه یک بار گزارشی را به شورای حکام در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ارسال کند. این روند به صورت روتین انجام می‌شود. طبق این گزارش‌ها مشخص است که ما تعهدات برجامی خود را به دلیل این‌که آنها تعهدات‌شان را اجرا نکردند، کاهش دادیم و مادام که طرف‌های غربی به تعهدات خودعمل نکنند، طبیعی است که ما هم به تعهدات قبلی برنمی‌گردیم. این گزارش‌ها در این راستاست.

اظهارات مقامات جمهوری اسلامی دلالت بر این امر دارد که هیچ تخلفی در روند فعالیت‌ها وجود ندارد اما گزارش‌هایی که آنجا خوانده می‌شود، ادعای دیگری را مطرح می‌کند و در نهایت شاهد پیچیده شدن این فرآیند هستیم. علت این امر چیست؟

علت این امر روشن است، همان‌طور که بیان کردم طرف‌های غربی می‌خواهند با این اتهامات واهی به جمهوری اسلامی فشار سیاسی و روانی وارد کنند و با سوءاستفاده از ظرفیت سازمان‌های بین‌المللی و فشار وارده از این سو، ما را وادار به تسلیم و عقب‌نشینی کنند. سرنگونی جمهوری اسلامی و عقب‌نشینی از مواضع ملی و هسته‌ای جزو گزینه‌هایی بود که آنها تا یک مدت به صراحت آن را بیان می‌کردند و یکی از مهم‌ترین اهداف‌شان بود و در این سال‌ها همه جانبه به آن پرداختند؛ به طوری که سعی کردند از مسائل داخلی کشور برای رسیدن به این هدف استفاده و کشور را با فشار مضاعف تحریم ساقط کنند حتی خودشان از لفظ تحریم‌های فلج‌کننده استفاده کردند. ولی هیچ کدام از این موارد آنها را به موفقیت نرساند، اهداف آنها محقق نشد و به قول معروف آب در هاون می‌کوبند.

آیا جمع کردن زیرساخت فنی بر اساس غنی‌سازی ۶۰ درصد در نطنز امکان‌پذیر است؟

آن چه که در حال حاضر در سازمان انرژی اتمی اجرا می‌کنیم در چارچوب پادمان و قانون اقدام راهبردی است. تاکنون هیچ زیرساختی را جمع نکردیم و هیچ زیرساختی را جمع نمی‌کنیم. هیچ ارتباط آنلاینی هم وجود ندارد. هیچ سیستم سنجشی هم چه در قالب سیستم پادمانی و غیرپادمانی نیست. سیستم‌های نظارتی آنها ضبط‌کننده است و مشاهده آنها بر اساس تعریفی است که بین هر کشوری وجود دارد. کل حافظه و سیستم در ایران است بنابراین دیدن و بازرسی فراتر از سیستم دوربین‌ها، در چارچوب پادمان و NPT صورت می‌گیرد.

قانون راهبردی لغو تحریم‌ها که توسط مجلس مصوب شد چه تاثیری در دستاوردها و توانمندی‌ها داشت؟

فوق‌العاده تاثیرگذار بود؛ صنعتی شدن سازمان در بحث غنی‌سازی و توسعه پرشتاب ما برای گسترش زیرساخت‌ها، شکل‌گیری ظرفیت صنعتی و ایجاد زیرسازی برای دستیابی به غنای متفاوت، مهم‌ترین دستاورد این قانون بود؛ قانون راهبردی لغو تحریم‌ها مادامی که مجلس شورای اسلامی و دولت توامان به این نتیجه برسند که تحریم‌ها لغو شده است، اجرا می‌شود و ما مجری آن هستیم. قطعا این قانون سازنده و راهبردی بوده است.

ارزیابی شما از گزارش آتی رئیس آژانس چیست؟

پیش‌بینی ما این است همان روندی که در شورای حکام قبلی انجام شد با یک تفاوت‌هایی دوباره تکرار شود.

به نظرتان در نهایت روند را رو به رشد و مثبت ارزیابی می‌کنید؟

پیش‌بینی می‌کنیم همان روند ادامه می‌یابد. اجازه دهید مثبت و منفی بیان نکنیم.

این روند چرخ باطل نیست؟

می‌توانم بگویم روندی مثبت است چون موارد و مکان‌های ادعایی مورد نظر آژانس چهار تا بود که شفاف‌سازی و دو تای آنها از دستور کار خارج شد و آژانس ابهامی روی آنها ندارد و در حال حاضر دو مکان باقی مانده است. پس پیشرفت ۵۰ درصدی داشتیم. امیدواریم با تعاملاتی که با آژانس داریم این دو مکان باقی مانده هم به نحوی ساماندهی و کشور از این چارچوب خارج شود.

بعد از توافق اخیر با آمریکا، برخی منابع آمریکایی از کاهش سرعت غنی‌سازی و حتی رقیق‌سازی اورانیوم صحبت کردند. البته جنابعالی توضیحاتی را در این خصوص ارائه داده و فرمودید که روند دچار تغییر نشده است اما بسیاری از منابع خبری گفتند پاسخ شما در این خصوص شفاف و واضح نبوده است. به صراحت و مشخص بفرمایید.

من پاسخ خوبی دادم.

رسانه‌ها معتقد بودند که پاسخ شفاف نبوده است.

خیر، پاسخ خوب بود و چرا باید بگویند شفاف نبود! موضوع تعامل با آژانس براساس چارچوب پادمان و NPT است. انتظار ما این بوده و هست که کشورهای اروپایی یا دیگران نباید از آژانس به عنوان ابزاری برای رسیدن به اهداف‌شان استفاده کنند. فکر می‌کنم با توجه به روندی که پایه‌گذاری کردیم و تعاملاتی که با آژانس داریم به سمت یک روند پایدار حرکت می‌کنیم تا مسائل را رفع و رجوع کنیم و به این موارد ادعایی خاتمه دهیم.

دستور کار معاون مدیر آژانس که قرار است به زودی به تهران بیاید، چیست؟

ادامه همان بحث‌هایی است که معاونان اسفندماه در تهران داشتند. این اقدام نیز براساس همان بیانیه و چارچوب صورت می‌گیرد تا بتوانیم موارد مربوط به مکان‌های ادعایی را حل و فصل کنیم.

اگر قطعنامه‌ای علیه ایران صادر شود چه واکنشی خواهیم داشت؟

بر اساس مصوبات شورای عالی امنیت ملی که به ما ابلاغ شده است، قطعا واکنش شدیدی خواهیم داشت.

اگر بخواهید در خصوص این واکنش شدید توضیح دهید.

جمهوری اسلامی ایران با این فشارها از اهداف ملی خود دست نمی‌کشد. امیدواریم این مسیر را اصلاح کنند چون تاکنون نتیجه‌ای از این رفتار نگرفتند.

برای دیدن تیزر این گفت‌وگو کیوآرکد را اسکن کنید

برای دیدن فیلم کامل این گفت‌وگو کیوآرکد را اسکن کنید

برای مشاهده گزارش تصویری کیوآرکد را اسکن کنید

برای خواندن متن کامل کیوآرکد را اسکن کنید